

embabiecat, arribant de província, amb el paraigües de cotó, tot ell entatxonat en un paletó de *tall* ancestral, am pantalons mig de pagès, però resplendint de salut, am cara encesa i cabells tallats curts i drets. Sel reveu, a més, desbastat per la capital, apretat pel vestit massa estret, intentant armonisar amb els bucles d'un complicat pentinat el seu tint palid i les galtes excavades.

Sense considerar res més que aquests records de joventut, de tant viu realisme, de tant curiosa finesa d'observació, s'entreveuen ja quines facultats crítiques se trobaven en reserva en l'esperit den Charcot.

Una fantasia caricatural particularment instructiva procedeix de l'any 1853, allavors que n Charcot, de vintivuit anys d'edat, acabava de terminar son internat i d'esser nombrat quefe de clinica.

Un vespre, ajudat per un dels seus col·legues, doctor de fresc com ell, va resoldre experimentar en ell mateix els efectes de l'haschisch i d'anotar ses impressions per escrit. Aviat, baix l'influència del narcotic, un tumult de visions fantasmagoriques passen pel seu esperit. Se posa a escriure en caracters més i més estranys i difícils de posar en clar. «Quin desordre d'idees! I, no obstant, quin agradable festonatge... Impuls involuntari i fantàstic que, de totes maneres, no està completament substret a la voluntat... Tot lo que toco està rodejat d'una atmospha electrica... i, no obstant... no obstant...» Després, els mots se tornen illegibles, les camades de les lletres s'allarguen desmesuradament, s'entortolliguen, en zig-zags, en volutes, en arabescs, se transformen en dentelladures de fulles, en petals de flors, en motius arquitectonics... Aleshores, prou escrits. La pàgina entera s'omple de dibuixos: dracs monstruosos, chimeres fent ganyes, personatges incoerents que se sobreposen i s'emboliquen en un torbellí fabulós que recorda les composicions apocaliptiques de van Bosch o de Jaume Callot.

En aquesta fantasia exagerada que an en Charcot li agradava remirar després de passats molts anys, apareixen, hypertrophiades per un voluntari experiment d'intoxicació, totes les aptituds caricaturals de que estava naturalment dotat. S'hi retroba també l'indici del gust que tenia pera tot lo fantàstic.

Però això és una pàgina excepcional.

Per lo demés, en Charcot cedia de bona gana al desig de perflar en alguns cops de ploma una figura que l'havia impressionat.